

Tam, gdzie walczono z szarańczą – Zwierzyniec

Pomnik walki z szarańczą, grobowiec królewskiego psa i koniki polskie, a do tego urokliwy kościół na wyspie i dwustuletni browar. To wszystko można zobaczyć w Zwierzyncu – perle Roztocza.

Kościół św. Jana Nepomucena

Położony u zbiegu Świerszcza i Wieprza Zwierzyniec to ciche i spokojne miasteczko, będące bramą do Roztoczańskiego Parku Narodowego. Mimo, że początki miejscowości sięgają jesz-

cze XVI wieku, to prawa miejskie Zwierzyniec otrzymał dopiero w 1990 roku. Może to dzięki temu zachował do dziś charakter miasta–ogrodu.

Freski w kościele

Zwierzyniec powstał w 1593 roku, gdy hetman i kanclerz wielki koronny Jan Zamoyski założył na terenie tzw. włości szczebrzeskiej... zwierzyniec myśliwski. Przy okazałym modrzewiowym dworze powstał ogrodzony 30 km parkanem ogród dla zwierząt, co dało początek i przede wszystkim nazwę miejscowości. W zwierzynieckiej rezydencji Zamojscy gościli koronowane głowy. Bywali tu królowie Władysław IV, Jan Kazimierz i Michał Korybut Wiśniowiecki. To tutaj Jan Sobieski poznał Marię Kazimierę d'Arquin, późniejszą królową Marysienkę. W XVIII miejscowość rozwijała się wraz z Ordynacją Zamojską. Powstały tu pierwsza w Polsce fabryka maszyn rolniczych (1804) i działający do dziś browar (1806). W 1812 roku do Zwierzynca przeniesiono Zarząd Ordynacji, dla którego wzniesiono kompleks klasycystycznych budynków. W czasie Powstania Styczniowego na stokach pobliskiej Panasiówki stoczono zwycięską bitwę z oddziałami carskimi. W roku 1873 powstała fabryka wyrobów drewnianych (dziś fabryka mebli).

Konik polski

Na początku XX stulecia Zwierzyniec stał się popularnym letniskiem, a dla odwiedzających przygotowano park miejski nad Wieprzem. W dwudziestolecu

międzywojennym powstało osiedle Borek, którego drewnianą zabudowę można podziwiać do dziś. W okresie okupacji hitlerowskiej działała w Zwierzyncu i okolicach partyzantka, a na narały przybywali tu członkowie dowództwa Armii Krajowej (Stefan Rowecki „Grot”). Podczas akcji wysiedlania Zamojszczyzny utworzono tu obóz przejściowy, którego więźniom (szczególnie dzieciom) pomagali Jan (ostatni ordynat) i Róża Zamojscy. Po zakończeniu okupacji, w 1944 roku rozwiązano Ordynację. W 1974 roku najcenniejsze przyrodniczo obszary Roztocza Środkowego objęto ochroną tworząc Roztoczański Park Narodowy, którego siedzibę umiejscowiono w Zwierzyncu właśnie.

Dom plenipotenta

Główne atrakcje Zwierzynca znajdują się w południowej części miasta. Najbardziej rozpoznawalnym zabytkiem jest położony na wysepce **kościół św. Jana Nepomucena**. Świątynię ufundowali VII ordynat Tomasz Antoni i jego żona Teresa Aniela z Michniowskich, jako wotum za narodziny syna Klemensa. Budowlę o nietypowej „pałacowej” formie wznosił w latach 1741–47 Giovanni Columbani, a **iluzjonistycznymi freskami** ozdobił Łukasz Smuglewicz malarz Augusta III. Przez długie lata była to kaplica dwor-

ska, a później kościół parafialny. Obecnie kościół nie jest użytkowany.

Pomnik Szarańczy

Naprzeciwko świątyni znajdują się **zabudowania Zarządu Ordynacji Zamojskiej**. Klasycystyczne budynki wzniesiono na początku XIX wieku, po przeniesieniu Zarządu Ordynacji z Zamościa. Do dziś zachowały się jedynie oficyny. W jednej z nich siedzibę ma Zespół Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska. Obok, w miejscu dawnej rezydencji Zamojskich, umiejscowiono **zwierzyniecki browar**.

Słynny browar w Zwierzyncu

Zakład powstał w latach 1802–1806 na zlecenie XII ordynata Stanisława Kostki Zamojskiego. Z niewielką przerwą na czas I Wojny Światowej browar działa do dziś. W znajdującej się bezpośrednio przy browarze re-

stauracji można spróbować **lokalnego piwa Zwierzyniec**. W 1974 roku utworzono Roztoczański Park Narodowy, którego dyrekcja mieści się w dawnym **domu plenipotenty** (zarządcy) Ordynacji. Drewniana rezydencja powstała w latach 1880–1890 i ma formę willi w stylu szwajcarskim. Poniżej zbudowano w 1994 roku Ośrodek Edukacyjno–Muzealny, który prezentuje florę i faunę Roztocza. Sprzed budynku wyrusza się na **ścieżki przyrodniczo-edukacyjne** Parku. Dojść nimi można między innymi do plaży nad **stawami „Echo”** i na **Górze Bukową**. Po drugiej stronie stawów znajduje się **ostoja konika polskiego** – symbolu Parku.

Stawy Echo

Lokalną ciekawostką są zwierzynieckie pomniki. Zwierzyniec chlubi się tym, że ma najwięcej pomników w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Do najciekawszych i najosobliwszych należą przeniesiony z Hamerni **pomnik szarańczy**, upamiętniający walkę z plagą tego owada w 1711 roku, oraz kamień w kształcie rzymskiego sarkofagu, pod którym – według legendy – pogrzebano ukochanego psa królowej Marysienki.

Tekst: Szymon Bijak; zdjęcia: Joanna Remisz

Informacje praktyczne:

Do Zwierzyńca najlepiej dostać się własnym samochodem, innym rozwiązaniem jest bus albo PKS z Zamościa (ok. 30 km) lub Biłgoraja (ok. 22 km). Nocleg można znaleźć w jednej z licznych kwater agroturystycznych (25 zł/osoba) lub na polu namiotowym.

Wstęp na wybrane ścieżki przyrodniczo-edukacyjne Roztoczańskiego Parku Narodowego jest płatny (2 zł – ulgowy, 4 zł – normalny), podobnie jak wizyta w Ośrodku Edukacyjno-Muzealnym (2,5 i 3,5 zł; **od 4 maja 2009 do odwołania ekspozycja zamknięta z powodu przebudowy**).

Mapy: turystyczna Zwierzyniec na Roztoczu (1:41 000) wydawnictwa LoboSoft II lub turystyczno-przyrodnicza Roztoczański Park Narodowy (1:50 000) wydawana przez Park.

Zobacz na mapie

Internetowy Przewodnik Turystyczny

www.ciekawe-miejsca.net